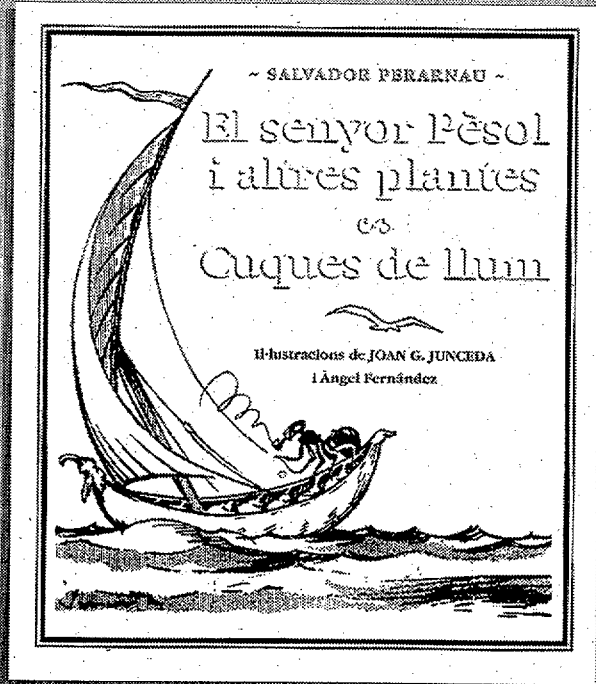

● ● ● EL VENTALL DE LA VENTAFocs

Salvador Perarnau

JOSEP M. ALOY

La poesia per a infants a Catalunya, aquella que ha estat escrita pensant en ells, ha rebut des de sempre molt poca atenció per part dels escriptors. Davant la bona evolució i la popularitat d'altres gèneres, com la narrativa o el conte, la poesia «no ha passat mai —diu Miquel Descot— de l'estadi prehistòric del balbuceig: una dotzena de títols desiguals no constitueixen enlloc una literatura».

És difícil saber les causes d'aquesta migradesa. El que sembla evident és que —salvant prestigioses però comptades excepcions— els poetes no s'han interessat pels nens i nenes potser perquè, des de sempre i encara ara, és considerat un públic menor, un públic «indigne de la seva genialitat divina» com algú ha dit.

De fet, no deixa de ser reflex, en definitiva, de la poca poesia que llegim els adults. «I qui no ha descobert —diu Margarida Prats— que la paraula feta poesia permet tocar amb la punta dels dits les veritats més recòndites de l'experiència humana, i qui no ha descobert que la poesia ens convida a reconstruir el món des d'una mirada emotiva, poc podrà engrescar els altres a acostar-s'hi».

Ja va subratllar també el poeta i professor Eduard Sanahuja, referint-se a la poesia: «ningú no hi va en contra, tothom la respecta i en defensa els valors, però en realitat molt pocs saben què fer-ne».

Salvador Perarnau ha estat un dels pocs poetes que sí que han sabut què fer-ne, de la poesia.

Nascut a Sùria ara fa cent anys, va dedicar la major part de la seva activitat poètica als infants. Entre els seus títols destaquen molt especialment *El Senyor Pèsol i altres plantes* i *Cuques de llum*, publicats els anys 1937 i 1930, respectivament.

El Senyor Pèsol i altres plantes és un recull de vint poemes breus dedicats a presentar, amb encertat humor i una bona dosi de sensibilitat, les hortalisses dels horts de casa nostra. Per la seva banda, *Cuques de llum* és com una «desfilada viva de les bestioles de Nostre Senyor», com diu el pròleg de l'edició de 1930. Són vint-i-una bestioles des de la cuca de llum —«que és un ull vora el camí»— fins al mussol —«que és tan mussol, que s'estima més la lluna que el sol». Salvador Perarnau va creure en el gènere poètic com a eina sobretot carregada d'una forta potencialitat formativa. La seva pretensió fou educar la mainada per mitjà d'uns poemes carregats d'elements de caire moralitzador, a la manera de les faules de La Fontaine. Però, malgrat el didactisme que l'autor professa, no abusa del to moralitzador i presenta moltes de les virtuts amb gràcia i amb encertat humor. El nostre poeta va creure per damunt de tot que la poesia és un joc, el joc d'aprendre que les paraules estimulen el pensament i esperonen la imaginació.

Salvador Perarnau va publicar tres llibres més per a infants: *Infants i fruites* (1930), *Ales humanes* (1938) i *Plantes i cuques de llum* (1966) —que

recull *El Senyor Pèsol i Cuques de llum*. També va publicar poesia per a lectors adults i va ser proclamat mestre en gai saber, motiu pel qual Sùria li va dedicar un important homenatge el 18 de setembre de 1966. Salvador Perarnau va morir, a la seva vila nadiua, el 10 de gener de 1971 a l'edat de 75 anys.

Com a homenatge a Salvador Perarnau, amb motiu del centenari del seu naixement, l'Ajuntament de la vila de Sùria —juntament amb Angle Editorial— ha decidit, entre d'altres actes i celebracions, reeditar les dues obres més significatives del poeta en un sol volum —un volum atractiu, elegant i d'excel·lent qualitat que es va presentar per Sant Jordi en un saló de plens atapeït sobretot de suriencs fidels al poeta i a la seva obra i conscients que amb la recuperació d'aquests dos conjunts de poemes es recuperava una part del seu patrimoni cultural, que de fet és patrimoni de tots plegats.

Amb la publicació, doncs, d'aquest excel·lent volum s'acompleix un dels principals objectius d'aquest entrançable homenatge. A partir d'ara l'objectiu haurà de ser donar a conèixer l'obra i, per tant, serà responsabilitat sobretot de pares i mestres fer arribar aquesta literatura a la mainada i acompanyar-los en aquesta descriptiva i curiosa desfilada de plantes i cuques que Perarnau juntament amb els il·lustradors Joan Junceda i Ángel Fernández tan bé van saber-nos presentar.

L'INSTITUT BENJAMENTA

JULIA GUILLAMON

Les ànimes mortes

L'auge de l'opinió pública i l'estadística, de les empreses d'investigació i anàlisi, va provocar l'aparició, des de meitat dels anys seixanta —i com a actualització dels corrents que pretenien reproduir el món amb una objectivitat cinematogràfica— d'un gènere narratiu (no només literari perquè va fer molta fortuna també en la ficció àudio-visual) basat en el model de l'enquesta, de la investigació amb testimonis. Un gènere de reportatge documental, amb imatges d'arxiu i entrevistes, actual i retrospectiu. *Retrat de grup amb senyora*, novel·la de Heinrich Böll apareguda originalment el 1971, és un exponent privilegiat d'aquest gènere, i a més és una obra esplèndida, una obra que aguanta meravellosament el pas del temps.

Es tracta d'una paròdia formidable del gènere de la novel·la d'opinió pública al qual pertany: herois de pacotilla, declarants descentrats i capriciosos, informacions i precisions maniàtiques sobre qüestions que no tenen cap rellevància. Böll practica un discurs científista delirant. Leni, la protagonista, treballa durant els anys de la guerra en una floristeria: un dels declarants descriu un centenar de combinacions de tonalitats de verd per a les diferents seccions de les corones mortuòries. Per altres fonts coneixem el cas de la monja Rahel, amb qui Leni té una relació molt especial durant l'adolescència. Rahel s'ha especialitzat en secrecions, és capaç de llegir en els excrements l'estat físic i moral de les noies sota la seva tutela. La constatació de la plenitud espiritual —a l'exposició a la qual arribem després d'una minuciosa descripció de diferents processos gàstrics—: assolir la defecació *neta*, per a la qual no cal paper (!).

Paròdia de les taxonomies, de l'anàlisi estadística, dels sentiments humans que s'hi mesuren, de la història sotmesa al testimoni de l'opinió pública. Böll no tolera excepcions. Ni per a la literatura, ni per a l'economia, per a l'única veritat de l'escriptor i per a la llei última dels processos que descriu. Som al 1943, el pare de Leni ha aixecat un imperi a Alemanya, basat en la construcció militar. Finalment, ha creat una empresa de fabricació de formigó. Aquesta empresa, «Schlemm i Fill», que funciona a la Dinamarca ocupada, només existeix en la documentació oficial. Els treballadors figuren ser presoners de l'exèrcit rus. El pare de Leni rep la inspecció d'Hisenda. Tot es troba en ordre. L'inspector d'Hisenda és un esclavista fanàtic. Troba a la llista de treballadors russos un obrer, Raskolnikov. I aleshores es fixa bé en els documents de Schlemm i Fill. Tots els noms dels treballadors corresponen a personatges de novel·la russa i, a més, hi ha un Pushkin, un Gogol, un Tolstoj i un Lermotov. Amenaça de condemna per sabotatge i desposseïció de béns.

Penso en aquesta extraordinària broma de Böll com el contrapunt de la superioritat que s'atribueix l'escriptor al llarg de la novel·la, que selecciona, manipula i es riu dels testimonis. L'escriptor que se sent com a part d'aquesta llista d'ànimes mortes (com a presoner esclau de la indústria de la construcció alemanya!). Cap altra representació de l'escriptor —ni la de la malaltia ni la de la marginació— no em sembla més justa.